

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยในหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม 8 ประการ
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นวิธีการหาความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่นำมาแก้ปัญหาและปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพราะวิทยาการและเทคโนโลยีในสังคมก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การอ่านจึงทำให้บุคคลทันต่อเหตุการณ์ ได้รับสารที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าอย่างยิ่ง จึงมีนักวิชาการและผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

ศรีสุดา จรียากุล (2545 : 5) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือ การรับรู้ความหมายของสารจากลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจจะเป็นการอ่านในลักษณะการอ่านออกเสียง หรือการอ่านในใจก็ได้

ทิพย์สุนทร อนันมบุตร (2551 : 5) ให้คำจำกัดความว่า การอ่าน คือ การรับสารในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาใด ย่อมประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายส่ง > สาร > ฝ่ายรับ ฝ่ายส่งสารย่อมส่งโดยการพูดหรือการเขียน ฝ่ายรับสารจึงรับได้โดยการฟังหรือการอ่าน

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556 : 7) ให้ความหมายของการอ่าน คือการอ่าน เป็นพฤติกรรมกรรมการสนทนาโต้ตอบระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน เป็นกระบวนการของการรับรู้และเข้าใจ สารที่เขียนขึ้น เป็นการรวบรวมความคิด ตีความ ทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านเพื่อพัฒนาตนเองทั้งใน ด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม

จากความหมายของการอ่านข้างต้นสรุปได้ว่าการอ่านคือกระบวนการแปลความจากตัวอักษร สัญลักษณ์คำ กลุ่มคำหรือวลี และประโยคออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความสามารถ ในการแปลความในการสื่อสาร การตีความ การจับใจความสำคัญ และการสรุปความ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจอย่างมีจุดมุ่งหมาย และสามารถสรุปเรื่องราวที่อ่านได้

ความสำคัญของการอ่าน

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ เทคโนโลยีใหม่ๆ จึงจำเป็นที่ต้อง สนใจการอ่าน เพื่อติดตามความก้าวหน้าในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การอ่านเป็นเครื่องมือ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดความคิด ความรู้ และได้พัฒนาสติปัญญา ดังแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมของการอ่าน ดังต่อไปนี้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ (2546 : 55-56) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสรุปได้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนจำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ต่างๆ
2. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนางานของตนได้
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นๆ ต่อไป
4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดอ่านและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่าน เมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิดเกิดสติปัญญาเป็นคนฉลาดรอบรู้ได้
5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้กับตนเองที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ (2556 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะเราต้องแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการอ่านส่งเสริมให้ผู้อ่านมีพัฒนาการ ในความรู้และความคิด มองโลกที่กว้างไกล เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านสื่อการสอน

ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีความเฉลียวฉลาด สามารถประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติได้

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นทักษะมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ถ้านักเรียนใช้วิธีการอ่านที่ถูกต้อง สามารถจับประเด็นสำคัญจากเรื่อง ที่อ่านได้ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนได้

ประเภทของการอ่าน

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของการอ่านไว้ ดังนี้

ศรีสุตา จริยากุล (2545 : 9-10) ได้แบ่งประเภทของการอ่าน โดยพิจารณาจากลักษณะ การอ่านเป็นหลัก โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือการอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ

1. การอ่านออกเสียง เป็นการอ่านให้ผู้อื่นฟัง ถ้าเป็นการอ่านออกเสียงธรรมดา ผู้อ่านจะต้อง ระวังควบคุมการอ่านออกเสียง ตัวสะกด ตัวควบกล้ำ ลีลา จังหวะ วรรคตอนให้ถูกต้อง ลีลาจังหวะ เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง แม้จะอ่านถูกอักขรวิธี แต่ถ้าลีลาการอ่านไม่ดี ไม่มีจังหวะจะ โคนการแบ่ง วรรคตอนการอ่านไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้เรื่องที่น่าอ่านเสียไป

2. การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อเก็บใจความและเพื่อทำความเข้าใจ เป็นการอ่าน เพื่อแสวงหาความรู้ความบันเทิงให้แก่ตนเอง ผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และสามารถ เข้าใจเรื่องราวที่ได้อ่านโดยตลอด การอ่านหนังสือเมื่ออ่านไปโดยตลอดก็พอจะเก็บใจความได้ว่า เรื่องที่อ่านมีเนื้อหาเรื่องราวว่าอย่างไร หากมีบางตอนที่อาจจะไม่เข้าใจ เพราะเรื่องที่น่าอ่านนั้นยาก เกิดความรู้ของผู้่านที่จะทำความเข้าใจได้ ผู้อ่านควรจะพยายามเอาชนะด้วยการอ่านอย่างมีสมาธิ และรับรู้ความหมายทุกถ้อยคำจนเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ตลอด

สอางค์ คำเนินสวัสดิ์ และคณะ (2546 : 88) แบ่งลักษณะการอ่านเป็น 5 ประเภท คือ

1. การอ่านอย่างคร่าวๆ เป็นการอ่านเพื่อสำรวจว่า ควรจะอ่านหนังสือเล่มนี้อย่างละเอียด ต่อไปหรือไม่ โดยอ่านเพียงชื่อเรื่อง หัวข้อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง คำนำ หรือการอ่านเนื้อหาบางตอนโดยรวดเร็ว

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อเก็บแนวคิดที่ต้องการ และอ่านข้ามตอนที่ ไม่ต้องการ

3. การอ่านเพื่อสำรวจเนื้อหา เป็นการอ่านละเอียด เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่น่าอ่านอย่างชัดเจน

4. การอ่านเพื่อวิเคราะห์และวิจารณ์ เป็นการอ่านละเอียด เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาว่ามีความหมายและมีความสำคัญอย่างไร รวมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่น่าอ่าน

สุนันทา เศรษฐวิทย์ (2551 : 17-20) ได้แบ่งประเภทของการอ่านไว้ 4 ประเภท แต่ละประเภท มีจุดมุ่งหมายของการใช้ที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. การอ่านคร่าวๆ จุดประสงค์ของการอ่านประเภทนี้ เพื่อค้นหาเอกสารอ้างอิงสำหรับใช้ในการค้นคว้า หรือการหาสื่อใหม่ๆ ในห้องสมุด นอกจากนั้นยังเป็นการค้นหาคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใหม่ๆ เพื่อรวบรวมความคิดของผู้เขียน อีกทั้งยังใช้เพื่อการอ่านต้นทนาการ ได้แก่ การอ่านวารสารบันเทิง การอ่านเรื่องราวต่างๆ ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วิธีการอ่าน ผู้อ่านจะใช้การเคลื่อนสายตารวดเร็ว จากบรรทัดบนสุดสู่บรรทัดล่าง โดยข้ามคำ กลุ่มคำ และประโยคที่ไม่สำคัญ เพื่อตรวจดูเฉพาะหัวข้อหรือคำสำคัญ หรือคำตอบตามที่ต้องการ โดยสังเกตคำที่ขีดเส้นใต้หรือคำที่เป็นตัวหนา

2. การอ่านเร็ว จุดประสงค์ของการอ่านเร็ว เพื่อเป็นการทบทวนสารที่อ่าน อีกทั้งยังใช้เพื่อการค้นหาแนวคิดหลักและแนวคิดย่อย เป็นการนำข้อมูลจากสารที่อ่านไปใช้ประโยชน์ การอ่านวิธีนี้ยังใช้เพื่ออ่านสารที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน เช่น การอ่านนิทาน นิยาย นวนิยาย และสื่อการอ่านอื่นๆ ที่ช่วยให้ผู้อ่านได้รับการผ่อนคลายทางจิตใจ

วิธีการอ่าน ผู้อ่านจะเคลื่อนสายตารวดเร็ว จากซ้ายไปขวา โดยไม่เคลื่อนใบหน้า เป็นการอ่านที่ใช้การเคลื่อนตารวดเร็ว โดยการรับรู้เป็นคำ เป็นกลุ่มคำ หรือประโยคเป็นการอ่านที่เร่งรีบ เพื่อความเข้าใจเรื่องราวโดยใช้เวลาที่จำกัด

3. การอ่านปกติ จุดประสงค์ของการอ่านปกติ เพื่อค้นหาข้อมูลและตอบคำถาม อาจใช้ในการทำแบบฝึกหัด หรือการทำรายงาน อ่านแล้วจดบันทึกเพื่อสรุปเนื้อเรื่องแต่ละตอน เป็นการอ่านเพื่อนำข้อมูลมาไขปริศนา อ่านเพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดหลักกับแนวคิดย่อย การอ่านปกติมักจะใช้กับการอ่านสารที่มีความยากง่ายอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่า ผู้อ่านรู้จักคำที่อยู่ในสารมากกว่าร้อยละ 70 และอ่านได้ 2.50 คำ/นาที ตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 60 ขึ้นไป

วิธีการอ่าน ผู้อ่านจะเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา โดยมีได้เร่งรีบ เพื่อรับรู้คำ กลุ่มคำ ประโยค และเรื่องทั้งหมด การอ่านปกติเป็นการอ่านโดยมิได้เร่งรัด แต่ต้องการความเข้าใจในเรื่องราว โดยมีให้พลาดประเด็นสำคัญ และต้องการให้บรรลุผลตามจุดประสงค์มากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของเวลา

4. การอ่านละเอียด จุดประสงค์ของการอ่านเพื่อตรวจรายละเอียดของเรื่องในทุกประเด็น โดยไม่พลาดความหมายของคำ กลุ่มคำและประโยค นอกจากนั้นยังเป็นการประเมินค่าเรื่องที่อ่าน เรียงลำดับเหตุการณ์ และติดตามทิศทางของเรื่อง เพื่อมิให้พลาดประเด็นสำคัญสรุปเรื่องด้วยภาษาของตนเอง รวมทั้งวิเคราะห์การนำเสนอผลงานของผู้เขียนได้อย่างถูกต้อง การอ่านวิธีนี้ยังใช้ประโยชน์ในการอ่านสารประเภทวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดความ

ชาวซึ่งในการใช้ภาษา การวิเคราะห์รูปแบบ ตลอดจนลักษณะของการใช้ภาษา คุณค่าที่ได้รับทางภาษาจำเป็นต้องใช้การอ่านอย่างละเอียดเช่นกัน

วิธีการอ่าน ผู้อ่านจะเคลื่อนสายตา ผ่านทุกตัวอักษรของคำ กลุ่มคำ และประโยคทำความเข้าใจความหมายทั้งทางตรงและทางนัย เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

สารที่ใช้วิธีอ่านประเภทนี้ มักจะเป็นสารวิชาการ ใช้ภาษาที่ยากและมีเรื่องราวซับซ้อน ซึ่งต้องใช้เวลาในการอ่านมากกว่าการอ่านประเภทอื่นๆ เพราะต้องการความละเอียดรอบคอบ

การแบ่งประเภทของการอ่านมีหลายแนวคิด ซึ่งพิจารณาได้จากลักษณะการอ่านแบ่งตามจุดมุ่งหมายการอ่านและลักษณะการอ่าน การอ่านทั้งสองประเภทมีความสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานของการอ่านในระดับสูงต่อไป

การอ่านเพื่อความเข้าใจ

ความหมายการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนเป็นผู้ใหญ่ และกระทั่งถึงวัยชรา ปัจจุบันการอ่านเป็นสิ่งขาดไม่ได้ การอ่านถือเป็นปัจจัยที่ 5 นอกจากปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค ปัจจุบันนี้ถือเป็นยุคที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดนของข้อมูลข่าวสาร มนุษย์ที่อาศัยอยู่กันคนละประเทศ ห่างกันคนละซีก โลกแตกต่างกันทางด้านภาษา เชื้อชาติ แต่ข้อมูลและการสื่อสารก็สามารถส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วารสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่การจะเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้ต้องใช้ความสามารถด้านการอ่านทั้งสิ้น ฉะนั้นการอ่านจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ในชีวิตประจำวัน มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสำคัญการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ดังนี้

สมุทร เชนะชานิช (2545 : 73) ได้กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า คือ ความสามารถที่จะอนุมานข้อสนเทศ หรือความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่อ่านมาแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่จะทำได้ ความเข้าใจอันนี้เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประสบการณ์ต่างๆ หลายด้าน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการอ่านถ้าอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจใดๆ เลย ก็เป็นเพียงตัวหนังสือที่ปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษที่ไม่มีความหมายใดๆ

จากความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจคือ การสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน การได้ข้อมูลที่ต้องการจากการเขียนและความเข้าใจในงานเขียน ซึ่งเกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมของผู้อ่าน ข้อมูลบทอ่าน และบริบทการอ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ตั้งแต่ระดับคำ โครงสร้าง และระดับความหมาย รวมทั้งคำชี้แนะที่อยู่ในบริบทที่อ่านมาใช้ในการสร้างความหมายและความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

องค์ประกอบของการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น ความรู้ความสามารถทางภาษา ประสบการณ์เดิม เป็นต้น มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

วิลเลียมส์ (Williams, 1986 : 3-7 อ้างถึงในปานทิพย์ ปัตถาวะโร, 2549 : 21) ได้สรุปองค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้อ่าน ในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ว่า

1. ความรู้เกี่ยวกับระบบที่เขียน (Knowledge of the Writing System) ทั้งในลักษณะที่เป็นลายมือเขียนและเป็นตัวพิมพ์ รวมถึงความรู้ด้านสะกดคำการผสมคำ และการอ่านคำ ได้อย่างถูกต้อง
2. ความรู้เกี่ยวกับตัวภาษา (Knowledge of the Language) ผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่านต้องมีความรู้ในเรื่องรูปแบบของคำ การเรียบเรียงคำ โครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาเป็นอย่างดี
3. ความสามารถในการตีความ (Ability to Interpret) ในการอ่านผู้อ่านต้องสามารถบอกถึงจุดมุ่งหมายของบทอ่านได้นอกจากนี้ต้องเข้าใจวิธีการเรียบเรียงเนื้อหาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆ และสามารถติดตามความคิดของผู้เขียนได้อีกด้วย
4. ความรู้รอบตัวของผู้อ่าน (Knowledge of the World) ความรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง กีฬา ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำมาสัมพันธ์กับบทอ่านได้เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน
5. เหตุผลในการอ่านและวิธีการอ่าน (Reason for Reading and Reading Style) เหตุผลในการอ่านของผู้อ่านแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไป เหตุผลและความต้องการในการอ่านนี้เองที่มีผลต่อการเลือกอ่าน ดังนั้น ผู้อ่านจึงทราบว่าตนเองอ่านอะไร อ่านทำไม และจะอ่านอย่างไร

มิลเลอร์ (Miller, อ้างถึงในปานทิพย์ ปัตถาวะโร, 2549 : 22) กล่าวถึงกระบวนการอ่านอย่างมีระบบว่า ประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ช่วงสายตา (Eye Span) ประสาทตาเป็นสิ่งที่สำคัญในการจะรับภาพเข้าสู่สมองความรวดเร็วหรือช้าในการอ่านขึ้นอยู่กับระยะความกว้างของช่วงที่สายตาของเราจะเคลื่อนไปตามอักษรให้ต่อเนื่องเป็นตอน และเป็นบทในที่สุด
2. กระบวนการคิด (Thinking Process) การคิด คือ การแปลภาพตัวอักษรออกมาเป็นความหมายและบุคคลมีความรับรู้เข้าใจได้ต่างกัน เนื่องจากมีกระบวนการคิดที่ต่างกัน
3. การเคลื่อนไหวของสายตา (Eye Movement) เป็นองค์ประกอบทางสรีระเบื้องต้นที่จะช่วยฝึกความเร็วในการอ่าน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจแบ่งได้เป็น 2 ด้านใหญ่ๆ คือ องค์ประกอบ ภายนอกตัวผู้อ่านซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ทางภาษาศาสตร์ ความรู้เดิมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้อ่าน รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการอ่านและองค์ประกอบภายในตัวผู้อ่านซึ่งเกี่ยวข้องกับสายตา การเคลื่อนไหวสายตาและกระบวนการคิด

ระดับของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ในการจำแนกระดับความเข้าใจในการอ่านมีนักการศึกษา จำแนกไว้ตั้งแต่ระดับที่มีความซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับความซับซ้อนมาก ดังนี้

ดัลล์แมน และคณะ (Dallman and Others, อ้างถึงในปานทิพย์ ปัตถาวะโร, 2549: 22) ได้จำแนกพฤติกรรมการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง หมายถึง ความเข้าใจในสิ่งที่กล่าวไว้ตรงๆ ในเรื่องที่อ่าน ทักษะย่อย ได้แก่ การรู้ความหมายของคำ การหาใจความสำคัญ การหารายละเอียด การอ่านเพื่อทำตามคำแนะนำ

2. ความเข้าใจในระดับการตีความ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรงๆ ในเนื้อเรื่องแต่จะให้ความสามารถในการสรุปอ้างอิง และลงความเห็น ทักษะย่อยในขั้นนี้ ได้แก่ การเข้าใจสำนวนภาษาวิจารณ์ตัวละครจากเรื่องที่อ่าน การได้มาซึ่งข้อสรุป

3. ความเข้าใจระดับการประเมินค่า หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยไม่ได้มุ่งจับผิดแต่ขึ้นอยู่กับการใช้ข้อมูลหรือองค์ประกอบจากการอ่านมาพิจารณาอย่างมีเหตุผลโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นเป็นเกณฑ์มาตรฐานเพื่อตัดสินใจว่าวัตถุประสงค์ของผู้เขียน การสรุปประโยชน์หรือข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

ริเช็ค และคณะ (Richeck and Others, อ้างถึงใน มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์, 2548 : 224) กล่าวว่า ระดับของการอ่าน (Levels of Reading Performance or Levels of Student Functioning in Reading) คือ ระดับความสัมฤทธิ์ทางการอ่านของผู้อ่านแต่ละคน ซึ่งวัดจากแบบทดสอบความรู้ทางศัพท์ และการอ่านเข้าใจความที่ครูสร้างขึ้นเองแต่ถ้าครูพิจารณาแล้วว่าความสามารถทางการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับชั้นของตนเองครูอาจมอบหมายหนังสือหรือบทอ่านในระดับต่ำกว่าหรือต่ำกว่า ระดับการอ่านแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

1. ระดับอิสระ (Independent Level) คือ ระดับการอ่านขั้นสูงสุดที่นักเรียนสามารถอ่านอย่างง่ายดาย และคล่องแคล่วสามารถอ่านได้เองอย่างอิสระ อ่านด้วยความเข้าใจค่อนข้างสูงและเมื่ออ่านในใจรู้คำศัพท์ ร้อยละ 100 สามารถตอบคำถามระดับตามตัวอักษรได้ถูกต้องร้อยละ 90-100 และสามารถตอบคำถามระดับสรุปอ้างอิงหรือตีความได้ถูกต้องร้อยละ 90

2. ระดับที่ต้องสอน (Instructional Level) คือ ระดับการอ่านที่ครูจะต้องสอน หมายถึง ระดับที่นักเรียนสามารถอ่านโดยไม่รู้สึกลัวยากหรือง่ายมากนัก อ่านอย่างตั้งใจเครียด คือ อ่านออกเสียงด้วยความถูกต้องร้อยละ 90-95 และเมื่ออ่านในใจรู้คำศัพท์ร้อยละ 90 สามารถตอบคำถามระดับตามตัวอักษรได้ถูกต้องร้อยละ 80-90 และตอบคำถามระดับสรุปอ้างอิงหรือตีความได้ถูกต้องร้อยละ 70

3. ระดับคับข้องใจ (Frustration Level) ระดับการอ่านที่นักเรียนอ่านด้วยคำยาก ถ้าหากอ่านไม่คล่อง ไม่เข้าใจ เกิดความคับข้องใจ รู้สึกตึงเครียด คือ อ่านออกเสียงด้วยความถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 90 และเมื่ออ่านในใจรู้คำศัพท์ต่ำกว่าร้อยละ 80 สามารถตอบคำถามระดับตามอักษรได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 70 และตอบคำถามระดับสรุปอ้างอิงหรือตีความได้ถูกต้อง ร้อยละ 60

4. ระดับความสามารถในการฟัง (Listening Capacity or Potential Level) คือระดับสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เมื่อมีผู้อ่านให้ฟัง กล่าวคือ เมื่อนักเรียนอ่านเองด้วยความคับข้องใจ ครูจะช่วยโดยการอ่านให้ฟังและเมื่อตอบคำถามนักเรียนจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 75

นิโคลัส เฟอร์กูสัน (Nicolas Ferguson, 1973 : 29-34 อ้างถึงใน ยุพยง เทพาอภิรักษ์, 2537 : 28) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้เป็น 4 ระดับ สรุปได้ดังนี้

1. ระดับการอ่านตามตัวอักษร หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมาย ซึ่งแสดงไว้โดยตรงด้วยคำ ความคิด หรือประโยคต่างๆ ในข้อความที่อ่าน
2. ระดับการตีความ หมายถึง การเข้าใจความหมายที่ไม่ได้แสดงไว้โดยตรง จะต้องอาศัยการอ่านอย่างรอบคอบ การสรุป และการพิจารณาถึงเหตุและผล การคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น การเปรียบเทียบ ตลอดจนการมองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ
3. ระดับการประเมินตัดสิน หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินคุณภาพความถูกต้อง และความเป็นจริงของเรื่องราวต่างๆ ผู้อ่านจะต้องประเมินได้ว่า ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์และมีเหตุผลในการเขียนอย่างไร
4. ระดับความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การค้นหาและแสดงความคิดใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการอ่าน

มาร์ธา ดัลล์แมน และคณะ (Martha Dalman and others, อ้างถึงในจิรวัดน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ, 2556 : 27) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง (Reading on the Factual Level) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมายและเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้จริงๆ ประกอบด้วยทักษะย่อยอื่นๆ เช่น การรู้ความหมายของคำ การจับใจความสำคัญ การเลือกรายละเอียดที่สำคัญ การเรียงลำดับเหตุการณ์ และการหาความเป็นจริงจากเรื่อง เป็นต้น

2. ระดับการตีความ (Reading Interpretative Inferential Level) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนไม่ได้แสดงไว้โดยตรง แต่จะเข้าใจโดยการอาศัยความสามารถในการสรุปความ การตีความ และการแปลความจากข้อความและเนื้อเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วยทักษะย่อยอื่นๆ เช่น การสรุปและรวบรวมเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วยทักษะย่อยอื่นๆ เช่น การสรุปและรวบรวมเรื่องที่อ่าน การรู้ความหมายโดยทั่วไปของเรื่องที่อ่าน การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า การเข้าใจสำนวนภาษาและการเปรียบเทียบ เป็นต้น

3. ระดับการประเมินค่า (Reading on the Evaluative Level) หมายถึง ความสามารถในการประเมินค่า ตัดสินค่าสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านมาพิจารณาตัดสิน ประกอบด้วยทักษะย่อยอื่นๆ เช่น การแยกความเป็นจริงกับความคิดเห็น การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ ควรพิจารณาความเหมาะสม คุณค่าและยอมรับสิ่งที่อ่าน เป็นต้น

จากคำกล่าวของนักการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่เหมาะสมนำไปอ้างอิงและปรับใช้ในงานวิจัยคือ การอ่านระดับตีความจากคำการบอกรายละเอียดของเหตุการณ์ การบอกอุปนิสัยของตัวละคร การบ่งชี้วัตถุประสงค์ของผู้เขียน การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลของเรื่อง การสรุปใจความสำคัญของเรื่องและการบอกข้อคิดคุณธรรมของเรื่องที่อ่าน

การพัฒนาทักษะการอ่าน

การพัฒนาทักษะการอ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถอ่านข้อความต่างๆ ได้อย่างเข้าใจ หรือตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การอ่านจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ความสนใจในเรื่องที่อ่าน ความสามารถในด้านภาษา และจุดมุ่งหมายของการอ่าน เป็นต้น (กาญจนา จันทะดวง, 2542 : 54-55) ทักษะการอ่าน ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญและมีประโยชน์มาก เพราะในชีวิตประจำวันนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ ดังนั้น การเน้นทักษะการอ่านจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสูง

ขั้นตอนในการสอนทักษะการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. เร้าความสนใจของผู้เรียน
  - 1.1 ให้ผู้เรียนเดาความหมายของคำศัพท์
  - 1.2 ให้ผู้เรียนคาดคะเนความเป็นไปของเนื้อเรื่อง
2. ขั้นการอ่าน
  - 2.1 ให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องคร่าวๆ เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาทั้งหมด

2.2 ผู้เรียนอ่านเนื้อหา รายละเอียดของเนื้อเรื่อง เพื่อหาคำตอบสรุปประเด็นสำคัญ ซึ่งอาจใช้วิธีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การเขียนแผนผัง การเติมข้อมูลที่ขาดหาย การเล่าโดยสรุป เป็นต้น

3. ขั้นหลังการอ่าน เป็นขั้นที่ผู้สอนต้องการประเมินความถูกต้องและความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนอาจเชื่อมโยงทักษะการอ่านนี้ไปสู่ทักษะอื่นได้ เช่น ทักษะ การเขียน ทักษะการฟังและทักษะการพูด โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ดังนี้

3.1 ให้เขียนเนื้อเรื่องโดยสรุป

3.2 ให้แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน

3.3 ให้วาดภาพประกอบเรื่อง

เนื่องจากขั้นตอนในการสอนทักษะการอ่านในข้างต้นนี้ ยังมีขั้นตอนของวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านอีกมากมาย ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านมากขึ้น ทักษะการอ่านจึงมีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนได้อ่านมากก็จะได้รับประสบการณ์มาจากเรื่องที่อ่าน เช่น เนื้อหา คำศัพท์ โครงสร้างเรื่อง เครื่องหมายวรรคตอน รวมทั้งสำนวนต่างๆ ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้เขียนเรื่องราวในภาษาของตนเองได้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการอ่าน ควรได้รับการพัฒนาก่อนทักษะการเขียนและควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความระดับการตีความ

ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

กรมวิชาการ (2546 : 55) ได้นิยามความหมายของการอ่านว่า การอ่านจับใจความ คือการอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง ผู้รู้ได้เรียกไว้เป็นหลายอย่าง เช่น ข้อคิดสำคัญของเรื่อง แก่นของเรื่อง หรือความคิดหลัก ของเรื่องแต่จะเป็นอย่างไรก็ตาม ใจความสำคัญก็คือ สิ่งที่เป็นสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องนั่นเอง ใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้ จุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้ามากที่สุดคือ ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อนแล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจน รองลงมาคือประโยคตอนท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยก่อน แล้วจึงสรุปด้วยประโยคที่เป็นประเด็นไว้ภายหลัง

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ บาหยัน อิมสำราญ (2547 : 45) ให้ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญคือ การอ่านเพื่อจับใจความหรือข้อคิด ความคิดสำคัญหลักของข้อความ หรือเรื่องที่อ่าน เป็นข้อความที่คลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้าหนึ่งๆ ไว้ทั้งหมด

ใจความสำคัญ หมายถึง ใจความที่สำคัญ และเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่นๆ ในย่อหน้านั้นหรือประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด หรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดี่ยวๆ ได้ โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะมีประโยคในใจความสำคัญเพียงประโยคเดียว หรืออย่างมากไม่เกิน 2 ประโยค

ใจความรอง หรือพลความ(พน-ละ-ความ) หมายถึง ใจความ หรือประโยคที่ขยายความประโยคใจความสำคัญ เป็นใจความสนับสนุนใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น อาจเป็นการอธิบายให้รายละเอียด ให้คำจำกัดความ ยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ หรือแสดงเหตุผลอย่างถี่ถ้วนเพื่อสนับสนุนความคิด ส่วนที่มีใจความสำคัญและมีใจความรอง แต่ช่วยขยายความให้มากขึ้น คือ รายละเอียด

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2545) ให้ความหมายการอ่านจับใจความสำคัญ คือ การค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือของหนังสือที่อ่าน ส่วนนั้นคือ ข้อความที่มีสาระครอบคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้านั้นหรือเนื้อเรื่องทั้งหมด ข้อความตอนหนึ่งหรือเรื่องหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงหนึ่งใจความ ซึ่งใจความสำคัญก็คือสิ่งที่ เป็นสาระสำคัญของเรื่องนั่นเอง สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความคือ การอ่านที่มุ่งหาใจความสำคัญของเรื่องทั้งหมด โดยใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้ การอ่านจับใจความสำคัญมุ่งเน้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และผลเป็นอย่างไร

การพิจารณาตำแหน่งใจความสำคัญใจความสำคัญของข้อความในแต่ละย่อหน้าจะปรากฏดังนี้

1. ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นของย่อหน้า
2. ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนกลางของย่อหน้าซึ่งเป็นแก่นที่สำคัญของเรื่องที่เราอ่าน
3. ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนท้ายของย่อหน้า
4. ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นและตอนท้ายของย่อหน้า
5. ผู้อ่านสรุปขึ้นเอง จากการอ่านทั้งย่อหน้า (ในกรณีใจความสำคัญหรือความคิดสำคัญอาจอยู่รวมในความคิดย่อยๆ โดยไม่มีความคิดที่เป็นประโยคหลัก)

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความสำคัญ คือการอ่านเพื่อมุ่งเน้นหาสาระสำคัญของเรื่องว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และผลเป็นอย่างไร เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารออกมา

หลักสำคัญในการอ่านจับใจความสำคัญ

ในการสอนทักษะการอ่านจับใจความนั้นครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญในการนำไปปฏิบัติและใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การสอนอ่านจับใจความประสบผลสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้โดยเฉพาะเรื่องของความสนใจในการอ่านจับใจความ ครูต้องมีความพยายามสร้างความสนใจให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญ และคุณค่าของการอ่านจับใจความ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูผู้สอนต้องคำนึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านของนักเรียนสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการวัดผลการสอนอ่านอยู่เสมอ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทั่วถึง

เอกรินทร์ สัมहाสาล และคณะ (2552 : 67) กล่าวถึง ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและการดูสื่อต่างๆ ไว้ ดังนี้ การอ่านจับใจความสำคัญเป็นการอ่านเพื่อให้ทราบว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และผลเป็นอย่างไร แล้วจดบันทึกใจความสำคัญนั้นไว้ หลักการอ่านจับใจความสำคัญ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งใจอ่านเรื่อง
2. คิดตั้งคำถาม และตอบคำถามจากเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไร และให้ข้อคิดอย่างไร แล้วเขียนเป็นแผนภาพโครงเรื่อง

3. เขียนเรียบเรียงสรุปใจความสำคัญของเรื่องด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
  4. อ่านทบทวน เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อย และความถูกต้อง
- สรุปได้ว่าหลักในการอ่านจับใจความ มีหลักดังนี้ อ่านเรื่องให้จบแล้วจับใจความสำคัญ โดยการตั้งคำถาม ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร จากนั้นเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยภาษาของตนเอง

การปฏิบัติตนเพื่อการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการอ่าน จำเป็นต้องมีขั้นตอนเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง จึงจะได้ผลตรงตามจุดประสงค์

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2551 : 174-176) กล่าวสรุปขั้นตอนของการปฏิบัติตนในการอ่านจับใจความ แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นก่อนอ่าน ชั้นอ่าน และชั้นหลังอ่าน แต่ละชั้นจะมีข้อปฏิบัติที่แตกต่างกัน ผู้อ่านควรดำเนินการให้ครบทั้ง 3 ชั้น จึงจะถือว่าเป็นกระบวนการอ่านจับใจความสำคัญที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านมากที่สุด แต่ละชั้นจะมีวิธีการที่ต่างกันบ้าง แต่ก็มีความสัมพันธ์กัน ควรปฏิบัติให้ต่อเนื่อง ดังนี้

1. ชั้นก่อนอ่าน ชั้นก่อนอ่านเป็นชั้นก่อนเริ่มต้นเข้าสู่การอ่านจับใจความ ชั้นนี้ผู้อ่านจะต้องสร้างความรู้สึกให้สนใจที่จะอ่านสาร เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการนำผลที่ได้จากการอ่านไปใช้ ดังนั้นลำดับขั้นของการปฏิบัติตนของผู้อ่านก่อนเริ่มเข้าสู่การอ่านจับใจความจะมีดังนี้

1.1 กำหนดจุดประสงค์ของการอ่าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกสรร เพื่อการอ่านให้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น อ่านเพื่อนำไปใช้ในการศึกษา หรืออ่านเพื่อความบันเทิง เป็นต้น

1.2 สำรวจพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับประเภทของสารที่จะอ่าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาษา และความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ปรากฏในสาร

1.3 พิจารณาชื่อเรื่องของสารที่จะอ่าน แล้วตั้งสมมติฐาน เพื่อทำนายเหตุการณ์ในเรื่อง ซึ่งนอกจากจะสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับตนเองแล้ว ยังฝึกให้ผู้อ่านคิดก่อนที่จะอ่านสาร

1.4 กำหนดทิศทางและลำดับขั้นของการอ่านจับใจความ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้น เป็นระดับพื้นฐาน ระดับกลาง เป็นระดับที่มีความคิดเห็นปะปน และระดับสูง เป็นการคิดวิจารณ์ โดยทั่วไปถ้าเป็นการอ่านจับใจความ เพื่อนำความรู้จากสารไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ก็จะคิดหาคำตอบทั้ง 3 ระดับ แต่ถ้าอ่านจับใจความเพื่อความบันเทิงมักจะใช้กระบวนการคิดอยู่ในระดับต้น

2. ชั้นอ่าน ชั้นอ่านเป็นการปฏิบัติตนเพื่อการอ่านจับใจความให้เป็นไปตามลำดับที่ได้กำหนดไว้ในชั้นก่อนเริ่มอ่าน ผู้อ่านจะปฏิบัติในชั้นการอ่านจับใจความ เป็นต้น

2.1 อ่านชื่อเรื่องเป็นลำดับแรก แล้วพยายามทำความเข้าใจความหมายของชื่อเรื่อง ซึ่งอาจเป็นคำ กลุ่มคำ หรือประโยค

2.2 อ่านแต่ละย่อหน้าของเรื่องอย่างรอบคอบเพื่อค้นหาคำ กลุ่มคำ และประโยคสำคัญที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง แล้วใช้เทคนิคการจดบันทึกด้วยการบันทึกคำ กลุ่มคำ และประโยคสำคัญไว้ เพื่อป้องกันการลืม

2.3 อ่านทบทวนอีกครั้งตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อเป็นการทบทวนเรื่องราวทั้งหมด

3. ชั้นหลังอ่าน ชั้นหลังอ่าน เป็นการปฏิบัติตนหลังจากที่ผู้อ่าน ได้อ่านสารเสร็จสิ้นลง ผู้อ่านควรดำเนินการดังนี้

3.1 ทบทวนด้วยการเรียงลำดับเรื่องราวที่อ่านมาทั้งหมด แล้วสรุปเรื่องให้เหลือเฉพาะประเด็นสำคัญ

3.2 ตอบคำถามตามระดับขั้นของการอ่านจับใจความ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ ถ้ามีข้อผิดพลาดจากเรื่องที่อ่าน ให้อ่านเรื่องซ้ำ เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

3.4 ถ้ามีข้อสงสัยในบางประเด็น ซึ่งเกิดจากความไม่ชัดเจนของเนื้อเรื่อง ควรอ่านเพิ่มเติม จากเอกสารอื่นๆ เพื่อตอบข้อสงสัย จึงจะเป็นการอ่านจับใจความที่สมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติตนในการอ่านจับใจความแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นก่อนอ่าน เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและสำรวจความรู้พื้นฐานในการอ่าน ชั้นการอ่าน เป็นขั้นตอนที่อ่านเรื่องแต่ละย่อหน้าอย่างรอบคอบเพื่อจดบันทึกคำ หรือใจความสำคัญของเรื่อง และอ่านทบทวนอีกครั้ง ชั้นหลังอ่าน เป็นการค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน และตรวจสอบความถูกต้องจากเรื่องที่อ่าน

การอ่านตีความ

ความหมายของการอ่านตีความ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 466) ให้ความหมายของคำ “ตีความ” หมายถึง ชี้หรือกำหนดความหมาย ; ให้ความหมายหรืออธิบาย ; ชี้หรือปรับให้เข้าใจเจตนาและความมุ่งหมายเพื่อความถูกต้อง

อัมพร ทองใบ(2540 : 109) ให้ความหมายของการอ่านตีความไว้ว่า การตีความ หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมายหลายๆ สิ่ง แล้วสรุปรวบยอดเป็นเนื้อความใหม่ มุ่งค้นหาความสำคัญและความสัมพันธ์ของส่วนย่อยในเนื้อหาแล้วตีความจากเรื่องราวที่กำหนดให้ทั้งหมด

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2550 : 94) กล่าวไว้ว่า การอ่านตีความ มีความมุ่งหมายเพื่อพิจารณาข้อความหรือเรื่องนั้นๆ มีความหมายที่แท้จริงว่าอย่างไร และสามารถที่จะอธิบายถึงเจตนาและความคิดของผู้เขียน ได้อย่างแจ่มชัด การอ่านประเภทนี้ ผู้อ่านต้องใช้สติปัญญาทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ทั้งหมด คือ สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์และท่าทีของผู้เขียน สามารถที่จะสรุปความคิด จับใจความสำคัญและอธิบายขยายความได้

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2551 : 269) ให้ความหมายของการอ่านตีความ คือ การทำความเข้าใจกับความหมายซ่อนเร้นของข้อความที่อ่าน โดยพิจารณาจากเนื้อหาและความคิดที่ปรากฏในงานประพันธ์ ทั้งที่แสดงไว้โดยแจ่มชัดและทั้งที่แฝงนัยไว้ระหว่างบรรทัด”

จากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่า การอ่านตีความ หมายถึงการทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน โดยการหาความหมายที่แท้จริงของข้อความ การค้นหาจุดประสงค์ของผู้แต่ง มุ่งเน้นหาสาระสำคัญของเรื่องใจความสำคัญและความคิดเจตนารมณ์ที่ผู้เขียนต้องการสื่อถึงผู้อ่าน

ความสามารถในการอ่านตีความ

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2550 : 95) กล่าวถึง ความสามารถในการอ่านตีความว่า ผู้อ่านสามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ และท่าทีของผู้เขียน สามารถที่จะสรุปความคิดจับใจความสำคัญ และอธิบายขยายความได้

เอ็ดดี้ วิลเลียม (Eddie William, อ้างถึงในจิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ, 2556 : 241) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านตีความว่า ผู้อ่านจะต้องสามารถบอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ทำได้นอกจากนี้จะต้องเข้าใจวิธีการเรียบเรียงเนื้อหาเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆ และสามารถติดตามความคิดของผู้เขียนได้

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านตีความ หมายถึง ความสามารถในการอ่านตีความที่แสดงว่าผู้อ่านเข้าใจความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่อ่าน เข้าใจจุดมุ่งหมายหรือเจตนาของผู้เขียนที่ถ่ายทอดออกมาถึงผู้อ่านได้ และสามารถสรุปใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

พฤติกรรมการตีความ

วรรณ บัวเกิด (อ้างถึงใน จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ, 2556 : 241) กล่าวถึงความสามารถในการตีความ สรุปได้ดังนี้

1. การรู้ความหมายโดยทั่วไปของเสียง คือ การเข้าใจเรื่องราวที่อ่านจากความหมายโดยตรงที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง
2. การเข้าใจความหมายของสำนวนโวหาร คือ การเข้าใจความหมายแฝง หรือความหมายโดยนัยของถ้อยคำ สำนวนโวหารที่ผู้เขียนใช้
3. การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า คือ การคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามหลังเหตุการณ์สภาพการณ์ หรือสถานการณ์ที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง
4. การบ่งชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง คือ การหาความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของบุคคลจากการบรรยายพฤติกรรม บทสนทนา
5. การบ่งชี้อารมณ์ของผู้เขียน คือ การวิเคราะห์อารมณ์ ความรู้สึของผู้เขียนจากเรื่องราวที่เขียนหรือการใช้ภาษา
6. การบ่งชี้วัตถุประสงค์ในการเขียน คือ การวิเคราะห์เจตนาของผู้เขียนในการส่งสารมายังผู้อ่าน

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการอ่านตีความ เป็นพฤติกรรมการอ่านเพื่อให้เข้าใจความหมายของคำหรือสำนวนโวหาร การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า การบ่งชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง การบ่งชี้อารมณ์ของผู้เขียนตลอดจนวัตถุประสงค์ในการเขียนเรื่องนั้นๆ เพื่อให้เข้าใจที่มาและจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่าน

แนวทางในการอ่านตีความ

อัมพร ทองใบ (2540 : 112-113) ให้แนวทางการตีความจากการอ่านที่สรุปได้ว่า ผู้อ่านควรระลึกถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถของผู้อ่าน การตีความจากการอ่านได้นั้น ย่อมแตกต่างกันไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล
2. วย เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้การตีความแตกต่างกันได้ ดังจะเห็นได้จากการเลือกประเภท และรสของหนังสือ ย่อมแตกต่างกันไปตามความยากง่าย ความซาบซึ้งความคิด ความรู้ ย่อมแตกต่างกันไปตามวัย ในเยาว์วัยถ้าเราเคยได้อ่านเรื่องใดก็ตามก็อาจจะมีความรู้สึกรักใคร่อย่างหนึ่ง เมื่อเติบโตขึ้นลองกลับมาอ่านอีกในเรื่องเดียวกัน จะเห็นว่าความคิดความซาบซึ้งแตกต่างกันไป
3. ประสบการณ์ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ได้ผลจากการอ่านแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความชอบหรือไม่ชอบอ่านหนังสือต่างประเภทกัน และการที่ผู้ใดได้เคยประสบกับเหตุการณ์ใดเมื่อได้อ่านเรื่องที่ตรงกับประสบการณ์ของตน ก็สามารถที่จะตีความข้อความนั้นๆ ได้อย่างดี
4. ความเข้าใจในถ้อยคำ ซึ่งหมายถึง ความหมายของคำ จะเป็นส่วนสำคัญของการตีความหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การจะตีความได้นั้นจะต้องมีความเข้าใจในถ้อยคำนั้นอย่างดีเสียก่อน การที่เราตีความได้ไม่ลึกซึ้งก็เพราะปัญหาเรื่องความหมายของคำนั่นเอง
5. ความเข้าใจในการที่จะหาเรื่องอื่นๆ มาเปรียบเทียบ หรือการรู้จักลากข้อความที่ใกล้เคียงกันเกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะไปตามตัวอักษร เพราะข้อความบางข้อความนั้นเป็นการเปรียบเทียบหรือให้แนวทางเช่น

เห็นช้างขี้ อย่ายี้ตามช้าง

ตีความตามตัวอักษร : อันมูลช้างนั้นขนาดใหญ่กว่ามูลคน ฉะนั้นอย่าทำตามช้าง

ตีความหมายเนื้อหา : ให้รู้จักประมาณตน หรือ ทำสิ่งใดตามอัตภาพ

ตีความตามน้ำเสียง : ทำอะไรควรดูตามฐานะของตนเอง ไม่ควรตามอย่างคนที่มีฐานะดีกว่า

6. ความเข้าใจในการใช้ถ้อยคำในการอธิบายข้อความที่จะตีความ
7. ความรู้ในการพิจารณาถ้อยคำในการเขียน ผู้ตีความจะต้องมีความรู้ในการพิจารณาถ้อยคำในการเขียน บางครั้งผู้เขียนใช้ถ้อยคำที่กล่าวเกินจริง (โวหารอธิพจน์) ผู้อ่านจะตีความตามตัวอักษรไม่ได้ จะต้องพิจารณาลักษณะการเขียนรวมไปกับจุดหมายของข้อเขียนนั้นๆ

8. ความคิดในเชิงวิเคราะห์ การตีความจะต้องใช้ความคิดในเชิงวิเคราะห์ว่าข้อความนั้นหรือรูปภาพนั้นมีความหมายอย่างไร ผู้พูดหรือผู้เขียนเจตนาอย่างไร ไม่ใช่คิดว่าแปลอย่างไรหรือถอดความได้อย่างไร เช่น

“เขี้ยวอย่าเกลียวว่าองค์อินทร์”

แปลความได้ว่า เห็นอะไรก็เขี้ยวอย่าคิดว่าเป็นพระอินทร์
ตีความว่า เห็นอะไรอย่านึกว่าดีไปหมด

ตัวอย่างข้อความสำหรับฝึกตีความ

“ผมมีน้ำผึ้งในปาก แต่ไม่มีมิดในหัวใจ”

(รงค์ วงษ์สวรรค์)

หมายถึง ผมเป็นคนจริงใจ ผมเป็นคนปากกับใจตรงกัน

น้ำผึ้ง หมายถึง ความหวาน ความสุภาพ

มิดหมายถึง ความคม การประทุษร้าย

จากข้อความที่กล่าวอ้างอิงข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาประมวลผลเพื่อเป็นแนวทางในการอ่านจับใจความสำคัญระดับการตีความเพื่อให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนบ้านต้นโชค ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การอ่านจับใจความสำคัญระดับการตีความในด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ การบอกรายละเอียดสำคัญของเรื่อง การบ่งชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่องที่อ่าน การเปรียบเทียบเหตุการณ์ การบ่งชี้วัตถุประสงค์ของผู้เขียน การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การแยกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นจากเรื่อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

ความหมายของนิทาน

บุญนีย์ สมญาประเสริฐ (2551 : 21) ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานเป็นสื่อ การเรียนของสอนของครูที่สามารถนำไปสู่การเรียนการสอนในรูปแบบมากมาย ทั้งด้านการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ การสังเกต นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝันความคิด ความเข้าใจและ การรับรู้ให้กับเด็ก และยังเป็นสื่อที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

ปราณี ปรียวาทิ (2551 : 24) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่แต่งขึ้นมาด้วยการผูกเรื่องขึ้น โดยอาศัยประวัติของความจริงบ้างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบ้างหรืออาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาจากจินตนาการหรืออิงความจริงมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินสอดแทรกแง่

กิดคติสอนใจและแฝงด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามเพื่อให้ผู้ฟังนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม

จากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่านิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าต่อๆ กันมา หรือแต่งขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมสั่งสอน และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ประเภทของนิทาน

เกริก ชุ่มพันธ์ (2539 : 32) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทานไว้ดังนี้

1. นิทานเทพหรือเทพนิยาย หรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือเทพนิยายที่เกินเลยความจริงของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีอภินิหารหรือเวทมนตร์ ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษหรือ ถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สร้างสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า เทวดา เป็นต้น
2. นิทานประจำถิ่น หรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่เล่าขานตกทอดกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวโบราณของวัตถุที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้าง การเกิด เป็นต้น
3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานเลียบเคียงเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับชีวิตและ ความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ ให้เกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่พิถีพิถัน ละเอียดรอบคอบและไม่ประมาทช่วยเหลือและเมตตาผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถ อดอาจ กล้าหาญ นิทานวีรบุรุษมักเป็นเรื่องราวที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญ แต่มักสร้างฉากหรือสถานการณ์นำตื่นเต้นหรือเกินความจริง
5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาจากสิ่งหนึ่งสิ่งใด และอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้นๆ เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม เป็นต้น
6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวบุคคล ที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริง ลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น
7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก และเปรียบเทียบเรื่องราวกับชีวิตมนุษย์เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรมแฝงแง่กิดและแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้งหรือบางครั้ง สอนแบบทางอ้อม ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอง มักเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่สนุกสนาน
8. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องราวที่เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่แต่มีมุมมองที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับไหวพริบเรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความจริง เป็นต้น

ลักษณะของนิทานคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง หลักธรรมหรือระบบคุณค่าที่มนุษย์ ชุมชน สังคมตระหนักรู้ ให้ ความสำคัญและยึดถือเป็นมโนธรรมสำนึก เป็นจิตวิญญาณที่สะท้อนถึงความจริง ความดีงามความ ถูกต้องและความสุข ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550:23)

ลักษณะเด่นของหนังสือนิทาน คือมีข้อคิด คติสอนใจ ซึ่งในอดีตครอบครัวชาวไทยก็ใช้ คุณสมบัติข้อนี้ของนิทานเป็นตัวอบรม บ่มนิสัยให้แก่บุตรหลาน นิทานจึงมีความสำคัญและผูกพัน กับเด็กมาตราบเท่าทุกวันนี้

การส่งเสริมการอ่านนิทาน นิทานคุณธรรม นิทานชาดก นิทานธรรมะ ส่วนใหญ่ควรใช้ เทคนิคการเล่า หรืออ่านด้วยกัน โดยจะต้องมีหนังสือควบคู่กับการเล่า การอ่านหนังสือนิทาน หรือ หนังสือภาพสำหรับเด็ก ทำให้เด็กช่วยซึมซับ ได้ชัดเจนขึ้น ดังคำกล่าวของ ทาดาชิ มัตซึอิ ปรมาจารย์ ด้านหนังสือภาพสำหรับเด็ก ประเทศญี่ปุ่น (สร้างนิสัยรักการอ่านให้ลูกน้อย แปลโดย พรอนงค์ นิยมคำ) กล่าวว่า “การอ่านหนังสือภาพให้ลูกฟังนั้น ใช้เวลาเพียง 5-10 นาทีต่อเล่ม แต่ผลที่มีต่อลูก และความสุขในครอบครัวนั้นมหาศาลนัก การที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา และสำนวนที่ดีจากหนังสือภาพ ด้วยเสียงอ่านอันเปี่ยมไปด้วยความรักของพ่อแม่ และในขณะเดียวกัน ทำให้เด็กได้สัมผัสกับสัมผัสอันอบอุ่นระหว่างพ่อแม่ลูกด้วย... ขณะที่นั่งอยู่บนตักอันอบอุ่นของ แม่ มีพลังการเรียนรู้สูงกว่าหลายเท่าตัว” ดังนั้นจึงเป็น โอกาสอันดีที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ใช้นิทาน เป็นสื่อในการสอน อบรม บ่มนิสัย ปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กได้อย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า นิทานแบ่งได้หลายประเภท เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทาน สอนคติเตือนใจ นิทานเทพ หรือเทพนิยาย นิทานตลก นิทานคุณธรรม เป็นต้น ซึ่งนิทานเหล่านี้ อาจมาจากจินตนาการ หรือเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมีคติสอนใจ ซึ่งนิทานที่ผู้วิจัยมีความสนใจใน การทำวิจัยครั้งนี้คือ การแต่งนิทานประเภทนิทานคุณธรรม เพราะเป็นนิทานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้อ่านได้รับความบันเทิงและแฝงแง่คิดคติเตือนใจต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

คุณค่าและประโยชน์ของนิทาน

เกริก ยूनพันธ์ (2543 : 55) กล่าวไว้ว่า ผู้เล่านิทานจำเป็นต้องตระหนกอย่างมากใน การเลือกจัดคัดสรรนิทานและจัดเตรียมให้พร้อมในทุกๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับนิทานที่จะเล่า จึงจะมีผลบังเกิดหรือเกิดประโยชน์ได้ดังนี้

1. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดเป็นกันเองกับผู้เล่า
2. เกิดความรู้สึกร่วมขณะฟังทำให้เกิดความเพลิดเพลินผ่อนคลายจนง่วงเผลอหลับ
3. มีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้น

4. เด็กๆหรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลาคด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจในความคิดและความงามยิ่งขึ้น

5. นิทานจะทำให้เด็กหรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับ และการมองโลกในแง่ดี

6. นิทานจะทำให้เด็กและผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้

7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กๆ หรือผู้ฟังด้วยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ

8. เด็กๆและผู้ฟังจะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

9. นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไว้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง

10. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆและผู้ฟังได้ใช้ภาษาที่ถูกต้อง

จิราพร ปันทอง (2550 : 38) กล่าวว่า นิทานมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก นิทานช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสมาธิเป็นผู้รู้จักฟัง มีสัมพันธ์อันดีกับบุคคล รอบข้าง เป็นตัวกระตุ้นพาให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม มีพฤติกรรมและเป็นที่ยอมรับอันจะนำมาซึ่งความสุขในการดำเนินชีวิต

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2544 : 68) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของนิทานคุณธรรม ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย

2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่นชอบดุด่า น่าเบื่อหน่ายหรือน่าเกรงขามแต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่านิทานให้เด็กฟังบ้าง นิทานที่สนุกสนานก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ซัดลดความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลง

3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ

4. นิทานให้ข้อคิดและ คติเตือนใจ ช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่างๆ ที่สังคมพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟัง เช่น ให้ซื่อสัตย์ ให้เชื่อผู้ใหญ่ให้พุดจาไพเราะอ่อนหวาน ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ขยันขันแข็ง เป็นต้น

5. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆด้าน เช่น ลักษณะของสังคมวิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ตลอดจนประเพณี ค่านิยมและความเชื่อ เป็นต้น

ทำนุ อ้นประเสริฐ (2554 : 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของนิทานคุณธรรมไว้ในบทความเรื่อง “สอนลูกด้วยนิทานคุณธรรม” ดังนี้ นิทานคุณธรรม เป็นศิลปะการถ่ายทอดที่เก่าแก่ แต่ยังทันสมัย นิทานจะปลูกฝังคุณธรรมในใจของเด็กๆ และมีประโยชน์ต่อบุตรหลานของเรา ดังนี้

1. นิทานคุณธรรม ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้ ความคิด เกิดจิตสำนึก รู้ผิดชอบชั่วดี ละเลิกอบายมุข เห็นคุณค่าของศีลธรรมความดี กลัวบาป กลัวผลกระทบ ทำแต่ความดี ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขต่อชีวิตตนเอง ต่อครอบครัวและต่อสังคมได้อย่างยั่งยืนตลอดไป
2. นิทานคุณธรรม จะเป็นสื่อเชื่อมโยง ความรักความใกล้ชิด ระหว่างพ่อแม่กับลูก ระหว่างปู่ย่าตายายกับหลานๆ ระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียนหรือลูกศิษย์ ทำให้เกิดความอบอุ่นในชีวิต ครอบครัว และในห้องเรียนได้
3. นิทานคุณธรรม จะตอบสนองต่อความต้องการของเด็กๆ ที่อยู่ในวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากรับประสบการณ์ ซึ่งส่วนหนึ่งก็ได้จากการฟังนิทานที่สร้างสรรค์นั่นเอง
4. นิทานคุณธรรมจะสร้างความบันเทิงใจให้กับเด็กๆ ทำให้เด็กๆ ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ร่าเริงแจ่มใส
5. นิทานคุณธรรมเป็นสื่อช่วยสร้างจินตนาการและดวงปัญญา อันเป็นความสำนึกในคุณธรรมความดีในดวงใจของเด็กๆ ติดอยู่ในความทรงจำไปจนเติบโต

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่านิทานแต่ละประเภทล้วนให้คุณค่าและประโยชน์ต่อผู้อ่านมากมาย โดยเฉพาะนิทานคุณธรรมเป็นนิทานที่ปลูกฝังคุณธรรมในใจของเด็กๆ ได้เป็นอย่างดี

หลักการแตงนิทาน

การเขียนนิทาน เป็นเรื่องของจินตนาการ ผู้เขียนจะต้องมีศิลปะในการเขียนเพื่อให้ความสนุกสนาน ปลูกฝังคุณธรรม คติแง่คิดมุมมองต่างๆ แก่ผู้อ่าน (<http://www.anbsatun.ac.th>)

องค์ประกอบของนิทาน

1. แนวคิด แก่นสารหรือสาระที่จุดประกายให้เกิดเรื่องราวเช่น แม่กระต่ายผู้รักลูกสุดหัวใจยอมสละชีวิตตัวเองเพื่อแลกกับลูก หรือลูกสี่คนคิดปลูกผักทองยักษ์ให้แม่หรือ ลูกไก่ 7 ตัว ที่ยอมตายตามแม่ หรือโจรใจร้ายชอบทำร้ายผู้หญิงวันหนึ่งกลับทำร้ายแม่ตัวเองโดยไม่ตั้งใจ หรือลูกหมูสามตัวไม่เชื่อแม่ทำให้เป็นเหยื่อของหมาป่า

2. โครงเรื่องของนิทาน โครงเรื่องและเนื้อหาต้องไม่ซับซ้อน ล้นๆ กะทัดรัด เป็นลักษณะเรื่องเล่าธรรมดา มีการลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง

3. ตัวละครขึ้นอยู่กับจินตนาการของผู้เขียน เช่น คน สัตว์ เทพเจ้า แม่แม่มด เจ้าชาย นางฟ้า แต่ไม่ควรมีตัวละครมากเกินไป

4. ฉาก สถานที่เกิดเหตุ ในป่า กระท่อมร้าง ปราสาท บนสวรรค์ แล้วแต่ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน

5. บทสนทนา การพูดคุยของตัวละคร ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ สนุกสนานไม่ใช้คำหยาบ

6. คติสอนใจ เมื่อจบนิทาน ผู้อ่านควรได้แง่คิด คติสอนใจเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม กล่อมเกล่าจิตใจ

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (<http://edltv.thai.net>) กล่าวถึง การแตงนิทานสำหรับเด็กประกอบด้วย สิ่งสำคัญ 2 ส่วน คือ กลวิธีในการแตงนิทานและภาพประกอบ

กลวิธีในการแตงนิทาน

1. การเปิดเรื่อง เปิดเรื่อง โดยการบรรยายสถานที่ เปิดเรื่อง โดยการบรรยายตัวละครหรือบอกลักษณะท่าทางตลอดจนอารมณ์และธรรมชาติของตัวละคร

2. การดำเนินเรื่อง การเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ โดยตัวละครเอกเป็นผู้ดำเนินเรื่องหรือตัวละครเอกเป็นผู้เล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

3. การปิดเรื่อง การปิดเรื่อง เป็นข้อความตอนจบของนิทานแต่ละเรื่อง ควรจบลงด้วยความสุข

ภาพประกอบนิทาน

1. ภาพประกอบต้องถูกต้องและสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ

2. ภาพประกอบต้องสอดคล้องกับฉาก โครงเรื่องและอารมณ์ของเรื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การแตงนิทานควรคำนึงถึงองค์ประกอบของนิทาน ได้แก่ แนวคิด โครงเรื่องของนิทาน ตัวละคร ฉาก บทสนทนา คติสอนใจ ตลอดจนถึงถึงถึงกลวิธีในการแตงนิทาน การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการแตงนิทาน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 45) มุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่าง

ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น การจะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุข คุณธรรมพื้นฐานสำคัญที่ควรเร่งปลูกฝังมี 8 ประการ ประกอบด้วย

1. ขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนผู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. ซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รั้งรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

4. มีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเอง และวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษาสถาบันองค์กร สังคม และประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

5. สุขภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิจกรรมยามที่ว่าง มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีการวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6. สะอาด คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7. สามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอา รัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสามัคคีกัน ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตน ทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง

แก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8. มีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการมีประโยชน์ต่อเด็กในการดำเนินชีวิต หมายถึง เรื่องของชีวิตที่เป็นอยู่ทั้งหมด ซึ่งทางพุทธศาสนาหมายถึงเรื่องต่างๆ 3 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องของความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อิทธิฤทธิ์ต่างๆ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ การเห็น การได้ยิน ฯลฯ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เรียกสั้นๆ ว่า ศีล

2. เรื่องของจิตใจ เจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจ ที่จะทำให้เรามีพฤติกรรมต่างๆ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั้น ตามภาวะและคุณสมบัติต่างๆของจิตใจของเรา เรียกว่า สมာธิ

3. เรื่องของปัญญา ความรู้ ความคิด เป็นตัวชี้ทางว่าเราทำพฤติกรรมของเราไปตามความรู้ ความเข้าใจ และภายในขอบเขตของความรู้ นั้น ซึ่งเรียกว่า ปัญญา ความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อกัน ระหว่างพฤติกรรม ใจ เจตจำนง และปัญญา ซึ่งเป็นส่วนประกอบแห่งการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องของชีวิตของเรา จะแยกจากกันไม่ได้ รวมทั้งหมดเรียกว่า “จริยะ” ในชีวิตที่เป็นอยู่เด็กย่อมต้องพบประสบการณ์ต่างๆ และสถานการณ์ใหม่ๆตลอดเวลาทุกวัน เมื่อเจอประสบการณ์ใหม่เราก็ต้องเรียนรู้และต้องมีปฏิกิริยาตอบไป เมื่อมีสถานการณ์เกิดขึ้นใหม่ เราก็ต้องคิดว่าจะจัดการอย่างไร จะแก้ปัญหาอย่างไร นี่คือการศึกษ คุณธรรม จริยธรรม หรือ

การดำเนินชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่มีการศึกษา ดังนั้น ในการพัฒนามนุษย์ จึงเป็นการพัฒนาชีวิตที่ดำเนินไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน แยกจากกันไม่ได้

การพัฒนาด้านความสัมพันธ์ แบ่งได้ดังนี้

1. พัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ การพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงเจริญเติบโต สะอาด มีสุขภาพดี รู้จักเลือกเพื่อนบริโภคนิสัยดี 4 อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์ รู้จักเลือกใช้อย่างรู้คุณค่า ประหยัด คิดก่อนใช้

2. พัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับเพื่อนมนุษย์ ตั้งแต่การอยู่ร่วมกันในครอบครัว มีวินัยในการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้

3. พัฒนาด้านจิตใจ เรื่องของคุณธรรม ความดี สมรรถภาพจิตใจ ความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสติ มีสมาธิ มีความสุข สดชื่น เบิกบาน สุขภาพเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ มีน้ำใจ มีจิตใจกว้างขวาง เสียสละ โอบอ้อมอารี

4. พัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ การคิด เหตุผล เน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริง และสามารถนำความรู้มาใช้ในการคิด แก้ปัญหา และดับทุกข์ได้ในที่สุด

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่าคุณธรรม 8 ประการเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นอนาคตของชาติต่อไป ผู้วิจัยเห็นสมควรในการนำคุณธรรมทั้ง 8 ประการมาสอดแทรกในเนื้อหาของชุดนิทานคุณธรรม ทั้ง 8 เรื่องเพื่อแฝงข้อคิดคติเตือนใจให้เด็ก ๆ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และเป็นการเพิ่มอรรถรสในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกศริน จันทร์หอม (2549) ศึกษาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา วัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการเรียนรู้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อศึกษาทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสันมหาพนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 35 คน จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่าเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่กำหนดร้อยละ 70 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน

ณัฐยา ภูษามคม (2552) ศึกษาการใช้นิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้และหลังการใช้นิทานประกอบภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านท่าไต้ อำเภота่าปาง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้หลังการใช้

นิทานประกอบภาพมีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนการใช้นิทานประกอบภาพ คิดเป็นร้อยละ 50

พิมพ์ประไพ ธวัชวงศ์ (2542) ศึกษาการใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการสอนการใช้กิจกรรมนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมนิทานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าแผนการสอนการใช้กิจกรรมนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนแสดงออกทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบของนิทานได้ และมีความก้าวหน้าทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชวนทอง วัชรอาสน์ (2542) ศึกษาการพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโพชนิมิตวิทยาคม โดยใช้นิทานท้องถิ่น อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านจับใจความดีขึ้น หลังจากเรียนภาษาไทยโดยใช้นิทานท้องถิ่น เป็นสื่อการอ่านนักเรียนที่เรียนด้วยการใช้นิทานท้องถิ่นประกอบการอ่านจับใจความ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ใช้นิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกันทั้งที่เรียนด้วยการใช้นิทานกับไม่ใช้นิทานเป็นสื่อการอ่าน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถของนักเรียนกับผลการสอน โดยใช้นิทานกับไม่ใช้นิทานเป็นสื่อการอ่าน

ระวีวรรณ เชิดเกียรติกุล (2550) ศึกษาการพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้หนังสือนิทานภาพกระดาษ (Pop-up) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบ้านศรีมหาธาตุ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ทดลองสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานภาพกระดาษ (Pop-up) ประกอบการสอน มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยผลการเรียนรู้หลังการเรียนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 25.83, S.D. = 2.10, คิดเป็นร้อยละ 86.11) ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานภาพกระดาษ (Pop-up) ประกอบการสอนสูงกว่าก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 19.93, S.D. = 3.29 คิดเป็นร้อยละ 66.44) การประเมินประสิทธิภาพหนังสือนิทานภาพกระดาษ (Pop-up) มีผลการประเมินในด้านต่างๆจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อส่วนประกอบต่างๆ ของหนังสือนิทานภาพกระดาษ (Pop-up) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.00 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานภาพ
ยกระดับ (Pop-up)ประกอบการสอนโดยภาพรวม นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

สังวาล ปัญญาหล้า (2554) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้นิทาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและใช้แผนการจัดการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้นิทาน และเพื่อ
เปรียบเทียบคะแนนด้านการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้
แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554
โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ อำเภอมืองเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่า ได้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้นิทาน จำนวน 10 แผน รวมเวลา 20 ชั่วโมง และแผนการ
จัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการอ่าน และคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพคะแนนด้านการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ
65.00

สุนีย์ เครือสุวรรณ (2553) ศึกษาการพัฒนาหนังสือนิทานเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนา
คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ชุดเด็กไทย หัวใจคุณธรรม ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหนังสือนิทานเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน
8 ประการ ชุดเด็กไทย หัวใจคุณธรรม ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และเพื่อเปรียบเทียบผลของ
การพัฒนาคุณธรรม ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสือนิทานเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรม
พื้นฐาน 8 ประการ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหนังสือนิทานเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรม
พื้นฐาน 8 ประการ ชุดเด็กไทย หัวใจคุณธรรม ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ
86.67/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

สุกัสน์ วัชรกุลต์ (2543) ศึกษาชุดการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานสำหรับ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.00/93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอน โดยใช้ชุดการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทาน
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สุดารัตน์ เจนชัย (2556) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านตีความ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ทักษะ
การอ่านตีความจากสื่อสิ่งพิมพ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสมเด็จพระธีรญาณมุนี อำเภอบักรังษาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนา

ทักษะการอ่านตีความ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ทักษะการอ่านตีความ จากสื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมเด็จพระธีรญาณมุนี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านตีความเพิ่มขึ้นและทำให้ได้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ

วรวัฒน์ วัฒนธีรราชกุล (2552) ศึกษาผลการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการอ่านตีความและการเขียนสรุปความ ด้วยบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย บุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการอ่านตีความ และการเขียนสรุปความ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.05 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90.27 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2. ผลการศึกษาสภาพความสามารถของนักเรียนด้านทักษะการอ่านตีความ และการเขียนสรุปความ พบว่า 2.1 ทักษะการอ่านตีความ นักเรียนสามารถอ่านตีความบทเรียนสู่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล และสามารถชี้แจงแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาสถานการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีระดับความสามารถที่พัฒนาขึ้นในแต่ละวงจรตามลำดับ 2.2 ทักษะการเขียนสรุปความ นักเรียนสามารถเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่าน เขียนสรุปความโดยใช้แผนภาพความคิดได้ เขียนสรุปความจากการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการแก้ปัญหาสถานการณ์ได้ โดยมีระดับความสามารถที่พัฒนาขึ้นในแต่ละวงจรตามลำดับ

อิสระ ชอนบุรี และคณะ (2553) ศึกษาการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมนิทาน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพรวมเท่ากับ 83.24/85.32 ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจำนวน 4 ชุด มีค่าเท่ากับ 83.78/84.70, 82.79/84.70, 84.06/86.80 และ 82.32/85.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และ

ผลการประเมินหนังสือนิทานเล่มเล็กของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ด้านความมีวินัยในตนเอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้วยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความโดยใช้สื่อนิทานสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านตีความเพิ่มขึ้น สามารถสรุปความจากสิ่งที่อ่านได้ และทำให้ครูได้นวัตกรรมการเรียน

การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ นิทาน เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เด็กชอบ เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอนและให้ความร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี สืบเนื่องจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงขึ้น การใช้ ชุดฝึกที่เป็นนิทานสามารถสร้างแรงจูงใจ ทักษะคิดที่ดีต่อการอ่านได้มากขึ้น ส่งผลให้การสอนอ่าน ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ผู้เรียนสามารถพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญของตนเองได้โดยอาศัย ความร่วมมือทั้งของครูและนักเรียนร่วมกัน

